

**Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmine
seoses kaitseväeteenistuse seaduse muudatuste ning
kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse jõustumisega“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmine seoses kaitseväeteenistuse seaduse muudatuste ning kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse jõustumisega“ eelnõu on seotud 30. juunil 2026 vastu võetud ja 1. oktoobril 2026 jõustuva kriisiolukorra ja riigikaitse seadusega¹ (RT I, 30.06.2026, 1) (edaspidi *KORKS*), millega tunnistati muu hulgas kehtetuks riigikaitse seadus ning riigikaitse seaduses olevad sätted viidi üle kriisiolukorra ja riigikaitse seadusesse. Uue seaduse loomisel koondati ühte seadusesse Eesti Vabariigi põhiseaduses nimetatud erikorrad (eriolukord, erakorraline seisukord ja sõjaseisukord), nendeks valmistumine, nende juhtimine ning nende lahendamiseks kohaldatavad meetmed, et tekiks terviklik ja loogiliselt süstematiseeritud õiguslik raamistik.

Lisaks on eelnõu seotud 1. jaanuaril 2027 jõustuva kaitseväeteenistuse seaduse muudatusega (RT I, 11.07.2026, 21) (edaspidi *KVTS*), millega kehtestatakse kutsealustele B1-tasemel eesti keele oskuse nõue ning nähakse ette kohustus osaleda enne ajateenistust eesti keele tasemeeksamil ja vajaduse korral läbida eesti keele kursus.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 28. märtsi 2013. a määrust nr 54 „Kaitseväekohustuslaste registri põhimäärus“ ning Vabariigi Valitsuse 25. mai 2023. a määrust nr 53 „Kaitseministeeriumi põhimäärus“.

KORKS-iga seotud muudatuse kohaselt asendatakse kaitseväekohustuslaste registri (edaspidi *KVKR*) põhimääruses viited riigikaitse seadusele viidetega kriisiolukorra ja riigikaitse seadusele. Näiteks määruse § 19 punkti 6 kohaselt on registriandmetele juurdepääs Kaitseväe esindajal Kaitseväe korralduse seaduses, *KVTS*-is või riigikaitse seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks. Riigikaitse seadusega Kaitseväele pandud ülesanded puudutavad tegevusi kõrgendatud kaitsevalmiduse, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal ning nende ülesannete täitmiseks on Kaitseväe esindajal õigus saada andmeid *KVKR*-ist. Sellised andmed on näiteks teave sõjaaja üksuste komplekteerituse ja sõjaaja ametikohtade täituvuse kohta.

Täiendavalt asutati *KORKS* § 137 lõike 4 alusel kaitseplaneerimise infosüsteem (edaspidi *KAPLIS*), mis on Kaitseministeeriumi valitsemisalasse kuuluv piiratud juurdepääsuga infosüsteem, mille peamine eesmärk on pikaajaline riigikaitse planeerimine. *KAPLIS* on piiratud juurdepääsuga andmekogu, et tagada ministeeriumile ja tema allasutustele ühine planeerimisalane platvorm. *KAPLIS*-es kasutatakse andmeid riigikaitse ja riigi julgeoleku tagamiseks sündmuste, protsesside ja ressursside planeerimisel, analüüsimisel ning statistilistel eesmärkidel koos teiste Kaitseministeeriumi valitsemisala andmekogudega, nt hindamaks riigikaitse arengukava võime-eesmärkide täitmist. Üheks *KAPLIS*-e andmeandjaks on ka *KVKR*. Tulenevalt *KORKS*ist lisatakse *KVKR*-iga andmeid vahetavate registrite loetellu ka tsiviiltoetuse register (edaspidi *TTR*). *TTR*-i eesmärk on muu hulgas koondada ja hoida andmeid tsiviilkriisi lahendamiseks ja riigikaitseks vajalike vahendite, asutuste ja isikutega seotud andmeid, samuti elutähtsa teenuse osutajate ning kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigusega isikute ja asutuste üle.

Eesti keele oskuse nõuet puudutava seadusemuudatusega täiendatakse kaitseväekohustuslaste registrisse kantavate andmete koosseisu, lisades haridusandmetele ka isiku eesti keele oskuse andmed. Lisaks täiendatakse registriga andmevahetust pidavate andmekogude loetelu ning lisatakse testide andmekogu, kust saadakse teavet isiku eesti keele taseme kohta.

KORKS-iga seotud muudatusega ei kaasne asutustele täiendavat halduskoormust, kuna andmevahetus KAPLIS-e ja KVKR-i vahel hakkab toimuma X-tee liidestuse kaudu.

Kaitseväeteenistuse seadusest tuleneva eesti keele oskust puudutava muudatuse rakendamine hakkab toimuma X-tee kaudu toimuva andmevahetuse abil, mistõttu ei kaasne muudatustega asutustele ega isikutele täiendavat halduskoormust.

Vabariigi Valitsuse 25. mai 2023. a määruse nr 53 „Kaitseministeeriumi põhimäärus“ muutmine on seotud KORKS-iga ning muudatusega viiakse määruse nr 53 sõnastus kooskõlla KORKS-i terminitega. Muudatusega ei kaasne asutustele ega isikutele täiendavat halduskoormust.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeerium koostöös Kaitseressursside Ametiga (edaspidi *KRA*) ning eelnõule normitehnilise kontrolli on teinud Kaitseministeeriumi õigusosakonna nõunik (oigusloome@kaitseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele toimetaja Piret Tamme (piret@luisa.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist.

Paragrahvi 1 punktiga 1 täiendatakse registri pidamise eesmärki. Praegu kehtiva sõnastuse kohaselt on registri pidamise eesmärk kaitseväekohustuslaste, kaitseväekohustust võtta soovivate isikute, kaitseväekohustuse täitmise ning seaduses ettenähtud toimingute ja otsuste tegemise üle arvestuse pidamine. Täiendusena lisatakse juurde, et registriandmeid võib kasutada analüüside ja statistikate koostamiseks. Vastav vajadus on tekkinud eeskätt riigikaitse inimressursside planeerimiseks pikas perspektiivis nii riigikaitse arengukavade kui ka KRA jaoks prognooside koostamiseks ning eesmärkide seadmiseks ja täitmiseks.

Paragrahvi 1 punktiga 2 täiendatakse määrust uue §-ga § 6¹ ning sätestatakse, et registri volitatud töötleja on Kaitsevägi. 2020. aastal viidi KRA info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste tagamine ja sellega seonduv eelarve üle Kaitseväele. Muu hulgas oli üleantavaks teenuseks ka KVKR-iga seonduvate teenuste tagamine, majutamine ja registri ülalhoidmine. Avaliku teabe seaduse § 43⁴ lõike 2 kohaselt võib andmekogu vastutav töötleja volitada andmete töötlemise ja andmekogu majutamise teisele riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusele, avalik-õiguslikule juriidilisele isikule või hanke- või halduslepingu alusel eraõiguslikule isikule vastutava töötleja poolt ettenähtud ulatuses. Lähtuvalt eeltoodust antakse eelnõuga Kaitseväele volitatud töötleja ülesanded. Vt ka punkti 10 selgitust.

Paragrahvi 1 punktides 3 ja 4 täiendatakse määruse § 8 lõike 1 punktis 2 ja lõikes 3 sätestatud digitaalsesse registrisse kantavaid kutsealuse haridusandmeid ning lisatakse haridusandmetena eesti keele oskuse andmed. Seni loeti haridusandmeteks teave omandatud või omandatava haridustaseme kohta, teave õppeasutuse kohta, teave õpingute alguse ja lõpu kohta, õppekava kood ja nimetus ning teave õppetöö õppevormi kohta. Muudatuse tulemusena hakatakse haridusandmete alla koguma ka teavet kaitseväekohustuslaste eesti keele oskuse kohta. Kutsealuse eesti keele oskuse taseme tuvastab

KRA Eesti hariduse infosüsteemist (edaspidi *EHIS*) ja eksamite infosüsteemist (edaspidi *EIS*) saadavate andmete alusel.

EHIS-est saadakse andmeid kutsealuse hariduse kohta, sealhulgas andmeid õppekeele kohta. Kui EHIS-e andmete põhjal ei ole võimalik õppekeelt tuvastada või kui õppekeel ei ole olnud eesti keel, teeb KRA täiendavalt päringu EIS-i, et tuvastada, kas isik on sooritanud eesti keele tasemeeksami.

Paragrahvi 1 punktis 5 tunnistatakse määruse § 11 lõike 1 punkt 4 kehtetuks lähtuvalt Justiits- ja Digiministeeriumi poolt tehtud märkusele. Paragrahvis 11 on loetletud KVKR-i andmeandjad ja lõike 1 punktis 4 oli registrisse andmeandjana märgitud KRA. Alates 30.03.2024 on registri vastutav töötleja KRA, mistõttu Justiits- ja Digiministeerium juhtis tähelepanu, et kui KRA on andmekogu vastutav töötleja, siis ei saa ta olla samal ajal andmeandja rollis. KRA töötleb andmekogus kõiki andmeid oma ülesannete täitmiseks, sh kannab sinna vajalikke andmeid.

Paragrahvi 1 punktis 6 muudetakse määruse § 11 lõike 1 punktis 9 kasutatavaid mõisteid. Muudatus on seotud KORKS-iga. Kehtivas põhimääruses kasutatakse andmeandjate sättes riigikaitseadusest pärinevat terminit „riigikaitse ülesanne“. KORKS-iga kujundatakse senine riigikaitse ülesannetega ameti- ja töökohtade süsteem ümber ning võetakse kasutusele termin „kriisiülesandega ameti- ja töökoht“.

Paragrahvi 1 punktis 7 täiendatakse põhimääruse § 11 lõiget 2 punktidega 26-28. Määruse § 11 lõikes 2 on sätestatud andmekogude loetelu, millega KVKR andmeid vahetab. Kutsealuse eesti keele oskuse taseme tuvastamiseks hakatakse päringuid tegema EIS-ist. EIS on riiklik andmekogu, mis on muu hulgas loodud eesti keele tasemeeksamite ja nende alusel välja antud tunnistuste üle arvestuse pidamiseks.

EIS-i kantakse järgmised andmed:

- eesti keele tasemeeksami sooritamise andmed;
- tasemeeksami läbiviimisega seotud andmed;
- testiandmed;
- hindamisandmed;
- tasemeeksamiga seotud vaideandmed;
- tunnistuste andmed;
- statistilised andmed.

EIS-i vastutav töötleja on Haridus- ja Noorteamet, kes korraldab ja viib läbi eesti keele tasemeeksameid.

KVKR-i ja EIS-i vahel hakkab andmevahetus toimuma X-tee kaudu.

Andmekogude loetellu lisatakse ka TTR ja Kaitseministeeriumi valitsemisalasine infosüsteem KAPLIS, mis on seotud KORKS-iga. TTRi koondatakse muu hulgas teave elutähtsa teenuse osutajate ning kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigusega isikute ja asutuste üle. Kuna KVKR-is peetakse arvestust kaitsevägekohustuslaste suhtes kohaldatavate piirangute üle, on TTR-ist vaja saada infot ka kriisiülesandega elutähtsa teenuse osutajate kohta osas, mida ei ole võimalik muudest registritest (töötamise register) saada. KAPLIS-e pidamise eesmärk on tagada riigikaitse ja riigikaitse võimete planeerimiseks vajalike andmete kättesaadavus ja terviklikkus. Lisaks on eesmärk võimaldada riigikaitse ressursside planeerimist, jaotamist ja kasutamist sündmuste ning protsesside juhtimisel, mis omakorda aitab toetada rahu- ja sõjaaja riigikaitse tegevuste ning valmisoleku protsesside planeerimist ja hindamist. Infosüsteemiga luuakse analüütiline ja strateegiline

andmebaas riigikaitseliste otsuste ettevalmistamiseks ja ohuhinnangute analüüsiks. Infosüsteemi hakkab andmeid andma KVKR eeskätt inimressursi planeerimise, analüüside ja statistikate koostamise jaoks.

Paragrahvi 1 punktis 8 muudetakse määruse §-s 18 kehtestatud registrile juurdepääsu üldsätteid Justiits- ja Digiministeeriumi tähelepanekust lähtuvalt. Muudatusega ajakohastatakse juurdepääsu andmise põhimõtteid lähtuvalt avaliku teabe seadusest ja muudest isikuandmete kaitset reguleerivatest õigusaktidest tulenevalt.

Paragrahvi 1 punktides 9 ja 10 tehtavad muudatused on seotud KORKS-iga.

Punktis 9 muudetakse määruse § 19 punkti 2. Kehtiva sõnastuse järgi on KRA-l juurdepääs KVKR-i andmetele ainult KVTS-ist tulenevate ülesannete täitmiseks. KORKS § 108 alusel tekib KRA-l täiendav ülesanne. Viidatud sätte kohaselt isiku kriisiülesandega ameti- või tökohale asumisel või tema ameti- või tököha määramisel kriisiülesandega ameti- või tököhaks tekib tal tököhustus. Kui aga isikut ei ole võimalik tema sõjaaja ametikohal asendada, võib KRA kehtestada Kaitseväge ettepanekul tähtajalise piirangu isiku tököhustuse rakendamisele ja täitmisele sõjaaja ametikoha ülesannete täitmise ajal. Nimetatud ülesande täitmiseks kogutakse teavet KVKR-i KORKS § 108 lõike 4 alusel kehtestatud tököhustuse rakendamise ja täitmise piirangu kohta. Selleks vahetatakse andmeid töötamise registri ja TTR-iga. KORKS § 108 lõike 10 kohaselt lisandub ka Kaitseministeeriumile täiendav ülesanne tulenevalt KORKS-is sätestatud kriisiülesandega ameti- ja tököha ning sõjaaja ametikoha dekonfliktimise tõttu tekkida võivate vaidluste lahendamisega, mille korral on üheks osapooliks alati Kaitseväge ja KRA, mis kuuluvad vastavalt kaitseministri vastutusalasse.

Sellest tulenevalt muudetakse § 19 punkte 2 ja 3 ning kehtestatakse, et KVKR-ile on juurdepääs KRA või Kaitseministeeriumi esindajal nii KVTS-ist kui ka KORKS-ist tulenevate ülesannete täitmiseks.

Punktis 10 asendatakse määruse § 19 punktis 6 viide riigikaitseadusele viitega KORKS-ile. Paragrahvis 19 on sätestatud loetelu isikutest ja asutustest, kellel on registriandmetele juurdepääs. Seega on punkti 6 kohaselt registriandmetele juurdepääs Kaitseväge esindajal Kaitseväge korralduse seaduses, KVTS-is või KORKS-is sätestatud ülesannete täitmiseks.

Paragrahvi 1 punktis 11 muudetakse määruse § 22 lõiget 1. Kõnealuse sättega reguleeritakse juurdepääsuõiguse andmist Politsei- ja Piirivalveametile, et tuvastada kaitsevägekohustuslasele pandud Eestist lahkumise keeld. Seni kehtinud sättes viidati riigikaitseaduse § 24 lõikele 1, mille kohaselt võib Vabariigi Valitsus mobilisatsiooni ettevalmistamiseks ja korraldamiseks kehtestada Eestist lahkumise keelu vähemalt 18-aastasele kaitsevägekohustuslasele ning sõjaaja ametikohale nimetatud kaitsevägekohustuseta Kaitseliidu tegevliikmele. KORKS-is on see kord sätestatud § 57 lõikes 1 pisut muudetud kujul ning uue sõnastuse kohaselt võib Vabariigi Valitsus riigikaitsealise kriisilukorra ajal mobilisatsiooni ettevalmistamiseks ja korraldamiseks kehtestada Eestist lahkumise keelu vähemalt 18-aastasele kaitsevägekohustuslasele ning sõjaaja ametikohale nimetatud isikule, kui see on vajalik mobilisatsiooni korraldamiseks.

Paragrahvi 1 punktiga 12 muudetakse määruse 5. peatüki pealkirja ning lisatakse sõnad „volitatud töötleja“ ja **punktiga 13** täiendatakse määrust uue §-ga § 25¹, milles sätestatakse Kaitseväge, kui registri volitatud töötleja ülesanded.

Volitatud töötleja ülesannete sätestamise eesmärk on tagada registri turvaline, töökindel ja järjepidev toimimine ning registris töödeldavate andmete nõuetekohane kaitse. Volitatud töötleja ülesanded

hõlmavad nii registri tehnilise toimimise tagamist, andmete kaitset ja säilimist kui ka registri kasutamisega seotud tugiteenuste ja intsidentide lahendamise korraldamist.

Punkt 1 – andmete käideldavuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse tagamine.

Sätte eesmärk on tagada, et registris töödeldavad andmed oleksid kaitstud nende lubamatu muutmise, avalikustamise, hävimise või muu kahjustamise eest ning et andmed ja registri teenused oleksid õigustatud kasutajatele vajalikul ajal kättesaadavad.

Selleks peab volitatud töötleja rakendama registri turvanõuetele vastavaid organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi turvameetmeid. Organisatsioonilised meetmed hõlmavad muu hulgas töökorralduslike reeglite ja turvanõuete täitmise kontrolli ning töötajate juhendamise ja teadlikkuse tagamist. Füüsiliste meetmete eesmärk on kaitsta registri tehnilist taristut ja andmeid füüsiliste ohtude kahjustamise või hävimise, sealhulgas kõrvaliste isikute juurdepääsu, eest. Infotehnoloogiliste meetmetega tagatakse registri ja selle tehnilise keskkonna turvalisus, sealhulgas asjakohane autentimine ja autoriseerimine, juurdepääsude kontroll, süsteemide turvaseire ning meetmed pahatahtliku või lubamatu tegevuse ennetamiseks ja tuvastamiseks.

Turvameetmeid tuleb rakendada järjepidevalt kogu registri kasutaja jooksul ning neid tuleb vajaduse korral ajakohastada, võttes arvesse registri toimimises, tehnoloogias, ohupildis ja turvanõuetes toimunud muutusi. Seega ei piirdu volitatud töötleja kohustus üksnes turvameetmete kasutusele võtmisega, vaid hõlmab ka nende järjepidevat rakendamist ja ajakohasena hoidmist.

Punkt 2 – registri hooldamine, majutamine ja taastamine.

Sätte eesmärk on tagada registri tehniline toimivus ning registri teenuste järjepidev kättesaadavus.

Volitatud töötleja ülesandeks on korraldada registri tehniline hooldamine ja majutamine ning tagada registri taastamise võimalus rikete, katkestuste, turvaintsidentide või muude registri tavapärast toimimist mõjutavate sündmuste korral. Hooldamine hõlmab vajalikke tehnilisi toiminguid registri töökindluse ja turvalisuse säilitamiseks, sealhulgas süsteemide uuendamist, vigade kõrvaldamist ja muude registri toimimiseks vajalike tegevuste tegemist.

Majutamise korral peab volitatud töötleja tagama registri toimimiseks vajaliku tehnilise keskkonna olemasolu ja nõuetekohase toimimise. Majutamisega seotud lahendused peavad vastama registrile kehtestatud turva- ja käideldavusnõuetele.

Taastamise kohustus tähendab, et volitatud töötleja peab olema valmis registri või selle andmete taastamiseks juhul, kui registri tavapärane toimimine on häiritud või andmed on muutunud kättesaamatuks või kahjustunud. Taastamise korraldamisel tuleb arvestada kehtestatud nõudeid ning tagada, et taastamine oleks võimalik nõutud ulatuses ja aja jooksul.

Punkt 3 – intsidentide käsitlemine ja kasutajatoe toimimise tagamine.

Sätte eesmärk on tagada registri kasutamisel tekkivate probleemide ja intsidentide kiire ning nõuetekohane lahendamine.

Volitatud töötleja peab teenuse osutamise käigus tekkivaid intsidente tuvastama, registreerima, hindama, käsitlema ja lahendama. Intsidendina käsitatakse muu hulgas sündmust, mis mõjutab või võib mõjutada registri käideldavust, terviklust või konfidentsiaalsust või takistab registri nõuetekohast kasutamist.

Intsidendi lahendamisel peab volitatud töötleja tegema vajaduse korral koostööd vastutava töötlejaga. Koostöö eesmärk on tagada, et vastutav töötleja oleks talle olulistest intsidentidest teadlik ning et meetmed registri toimimise ja andmete turvalisuse taastamiseks oleksid piisavad ja koordineeritud.

Lisaks peab volitatud töötleja koostöös vastutava töötlejaga tagama kasutajatoe toimimise. Kasutajatugi peab võimaldama registri kasutajatel saada abi registri kasutamisega seotud küsimustes ning teavitada tehnilistest probleemidest ja tõrgetest. Kasutajatoe korraldus peab võimaldama probleemide suunamist asjakohasele vastutavale isikule või üksusele ning nende lahendamise jälgitavust.

Punkt 4 – andmete säilimise ja varukoopiate tegemise korraldamine.

Sätte eesmärk on tagada registris töödeldavate andmete säilimine ning võimalus andmeid vajaduse korral taastada.

Volitatud töötleja peab korraldama andmete säilitamise viisil, mis tagab andmete säilimise kehtestatud nõuete kohaselt. Seejuures tuleb arvestada andmete säilitamisele, turvalisusele ja kättesaadavusele kehtestatud nõudeid.

Andmete säilimise tagamiseks peab volitatud töötleja korraldama registri andmetest korrapäraste varukoopiate tegemise. Varukoopiate eesmärk on võimaldada andmete taastamist juhul, kui andmed on tehnilise rikke, inimliku eksimuse, turvaintsidendi või muu sündmuse tõttu kadunud, kahjustunud või muutunud kättesaamatuks.

Varukoopiate tegemine, säilitamine ja taastamiseks kasutatavus peab vastama kehtestatud nõuetele. Vajaduse korral tuleb tagada ka varukoopiate kaitse volitamata juurdepääsu, muutmise või hävitamise eest. Seega hõlmab volitatud töötleja kohustus lisaks varukoopiate tegemisele ka nende nõuetekohast säilitamist ja taastamisvõimekuse tagamist.

Volitatud töötleja kohustuste eesmärk on tagada registri kogu elutsükli vältel selle turvaline ja töökindel toimimine. Volitatud töötleja vastutab registri tehnilise keskkonna, turvameetmete rakendamise, hoolduse, majutamise, taastamise, intsidentide käsitlemise ning andmete säilimise ja varundamise korraldamise eest. Vastavate ülesannete täitmisel peab volitatud töötleja tegema vajalikus ulatuses koostööd vastutava töötlejaga, et tagada registri järjepidev toimimine ja andmete nõuetekohane kaitse. Vastavalt KVTS § 11 lõikele 2 asutab KVKR-i ja kehtestab selle põhimääruse Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:

- 1) vastutava ja volitatud töötleja ülesanded;
- 2) andmekogusse kogutavate andmete täpsem koosseis;
- 3) andmeandjad ja edastatavad andmed;
- 4) andmete säilitamise täpsemad tähtajad;
- 5) andmete esitamise täpsem kord ja muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud asjaolud.

Seega, on kohustus sätestada põhimääruses volitatud töötleja ülesanded, mida kehtivas määruses tehtud ei ole. Muudatusega viiakse määrus seadusega kooskõlla.

Paragrahviga 2 muudetakse Vabariigi Valitsuse 25. mai 2023. a määrust nr 53 „Kaitseministeeriumi põhimäärus“ ning asendatakse sõna „riigikaitse“ sõnadega „sõjaline riigikaitse“ vastavas käändes. Muudatusega viiakse määruse nr 53 sõnastus kooskõlla KORKS-i terminitega.

Paragrahviga 3 sätestatakse määruse jõustumise aeg. Kuna eelnõuga tehtavad muudatused on seotud KORKS-i ja KVTS-i muudatustega, sõltub määruse eri sätete jõustumisaeg nimetatud seaduste asjakohaste muudatuste jõustumisest.

Määruse § 1 punkt 6, punkt 7 kaitseplaneerimise infosüsteemi ja tsiviiltoetuse registri osas, punktid 9-11 ning § 2 jõustuvad 1. oktoobril 2026. aastal, mil jõustub KORKS ning määruse § 1 punktid 3 ja 4 ning punkt 7 testide andmekogu osas jõustuvad 1. jaanuaril 2027. aastal, mil jõustub kutsealuste eesti keele oskuse nõuet käsitlev KVTS-i muudatus. Ülejäänud punktid jõustuvad üldises korras.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusaktidega.

4. Määruse mõjud

Mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale

Määruse muudatus mõjutab infotehnoloogia valdkonda eelkõige seoses KVKR-i ja testide andmekogu vahelise andmevahetuse kasutuselevõtu ja KVKR-i eesti keele oskuse andmete lisamisega.

Kaitseväekohustuslaste eesti keele oskuse taseme tuvastamiseks luuakse KVKR-i ja testide andmekogu vahel X-tee kaudu toimiv andmevahetus. Andmevahetuse eesmärk on võimaldada KRA-l saada automaatselt testide andmekogust teavet isiku eesti keele tasemeeksami sooritamise ja selle tulemuse kohta juhul, kui EHIS-est saadavate andmete alusel ei ole võimalik isiku eesti keele oskuse taset tuvastada.

Andmevahetuse rakendamine eeldab KVKR-i arendamist ning vajalike tehniliste liidestite loomist testide andmekoguga. Andmevahetus toimub X-tee vahendusel, mistõttu kasutatakse riigi infosüsteemis juba kasutusel olevat turvalist andmevahetuslahendust. Muudatusega ei looda uut andmevahetuse platvormi ega muudeta senist riigi infosüsteemi andmevahetuse põhimõtet.

Andmevahetuse automatiseerimine vähendab vajadust andmete käsitsi pärimise ja sisestamise järele ning aitab vähendada sellest tulenevaid vigu ja halduskoormust. Samuti võimaldab automaatne andmevahetus saada vajalikud andmed õigeaegselt ning toetab kaitseväekohustuslaste eesti keele oskuse nõude ühetaolist rakendamist.

Muudatus suurendab KVKR-is töödeldavate andmete hulka, kuna registrisse lisatakse andmed isiku eesti keele oskuse kohta. Andmete töötlemisel tuleb tagada nende terviklus, konfidentsiaalsus ja käideldavus ning juurdepääs andmetele üksnes õigusaktides sätestatud ulatuses. Kuna andmevahetus toimub X-tee kaudu, rakenduvad andmevahetusele X-tee turvalisust tagavad meetmed ning andmevahetuse osapoolte õigused ja kohustused.

Muudatus eeldab KRA-lt KVKR-i tehnilist arendamist ja testimist ning andmevahetuse käivitamiseks vajalike tegevuste korraldamist koostöös testide andmekogu vastutava töötlejaga. Arendustööde eeldatav maksumus on 3000 eurot ning kulud on kavandatud KRA eelarvesse.

Muudatusega ei kaasne isikutele ega asutustele täiendavat kohustust esitada eesti keele oskuse andmeid käsitsi, kuna vajalikud andmed saadakse registrite vahelise automatiseeritud andmevahetuse kaudu. Seetõttu ei kaasne muudatusega olulist negatiivset mõju infoühiskonna toimimisele ega kasutajate halduskoormusele.

Kokkuvõttes on mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale väike. Muudatus eeldab olemasoleva infosüsteemi arendamist ja uue andmevahetuse tehnilist rakendamist, kuid kasutab riigi infosüsteemis juba kasutusel olevat X-tee lahendust ning toetab andmete automatiseeritud, turvalist ja ühetaolist töötlemist.

Määruse muudatusega seotud ülejäänud mõjusid on kirjeldatud KVTS-i muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatusega kaasnevad KRA-le KVKR-i arendamise kulud EIS-iga andmevahetuse loomiseks. KRA hinnangul on arendustööde maksumus 3000 eurot. Määruse rakendamisega kaasnevad kulud on planeeritud KRA eelarvesse. Määruse rakendamine ei too tulu riigieelarvesse. KAPLIS-ega andmesaatmisega kaasnevaid kulusid ei ole veel võimalik prognoosida, kuna kõnesolev infosüsteem on alles loomisel.

6. Määruse jõustumine

Määruse § 1 punkt 6, punkt 7 kaitseplaneerimise infosüsteemi ja tsiviiltoetuse registri osas, punktid 9-11 ning § 2 jõustuvad 1. oktoobril 2026. aastal, mil jõustub KORKS ning määruse § 1 punktid 3 ja 4 ning punkt 7 testide andmekogu osas jõustuvad 1. jaanuaril 2027. aastal, mil jõustub kutsealuste eesti keele oskuse nõuet käsitlev KVTS-i muudatus. Ülejäänud punktid jõustuvad üldises korras. (vt ka § 3 selgitust).

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Kaitseministeerium esitas eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse 28. märtsi 2013. a määruse nr 54 „Kaitseväekohustuslaste registri põhimäärus“ muutmise eelnõu Justiits- ja Digiministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Rahandusministeeriumile ning arvamuse andmiseks Haridus- ja Noorteametile ning Kaitseväele (eelnõu toimiku number: 26-0920). Kultuuriministeerium kooskõlastas eelnõu vaikimisi. Haridus- ja Teadusministeerium ning Rahandusministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Justiits- ja Digiministeerium ja Kaitseliit kooskõlastas eelnõu märkustega. Haridus- ja Noorteametil ei olnud eelnõu kohta märkusi. Kaitsevägi ja KRA esitasid eelnõule märkused e-kirjaga ning nende ettepanekutega on arvestatud. Täiendavalt esitas eelnõu kooskõlastamise raames kaitseväekohustuslaste registri muutmiseks täiendavad ettepanekud Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda kriisiülesandega töötajate andmete kajastamisega seoundvalt tulenevalt KORKS-ist. Kuivõrd kriisiülesandega töötajate osas teabevahetuse regulatsioon luuakse teise eelnõu raames, on Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja poolt esitatud tähelepanekud võetud teadmiseks ning edastatud selgitused eraldi kirjaga. Tabel Justiits- ja Digiministeeriumi ja Kaitseliidu märkustega arvestamise kohta on lisatud seletuskirjale. Käesolevale eelnõule on lisatud uue §-na 2 ka Vabariigi Valitsuse 25. mai 2023. a määruse nr 53 „Kaitseministeeriumi põhimäärus“ muutmise, mis ei ole eraldi kooskõlastusringil käinud, kuna muudatus puudutab üksnes terminite korrigeerimist tulenevalt KORKS-ist.